

PROBLEEMNE KÄITUMINE ja SELLE JUHENDAMINE

Lektor:

Monika Salumaa

2026

Käitumist, mis põhjustab probleeme inimesele endale või ümbritsevatele keskkonnale saab nimetada probleemseks käitumiseks...

Iga käitumine on
kommunikatsioonivorm, millel
on oma tähendus

Probleemne käitumine on
TÄHENDUSLIK KÄITUMINE

Täenduslik käitumine - probleemse käitumise vormid

- Füüsilisele keskkonnale suunatud
- Sotsiaalsele keskkonnale suunatud
- Ennast hävitav käitumine
- Endasse tõmbumine

Käitumise põhjused

- Meditsiinilis-bioloogilised
- Individuaal-psühholoogilised
- Keskkonna ja juhendamisega seotud

Valdkonnad, mida arvesse võtta klienditöös:

- Füüsiline areng, kronoloogiline iga
- Kognitiivne areng, vaimne iga
- Emotsionaalne areng,
emotsionaalne iga

Emotsionaalne areng (A. Döšen):

- I Adaptatsioonifaas
- II Esimene sotsialiseerumise faas
- III Esim. individualiseerimise faas
- IV Ego struktuuri faas
- V Eneseteadlikkuse faas

Adaptatsioonifaas

0 – 6 kuud

- Autistlik faas → sümbiootiline faas
- Intensiivne füüsiline kontakt
- Sensoorse stiimuliga toimetulek vähene
- Oma keha avastamine
- Hirm, viha, erutus, passiivsus
- Kontrollimatu autoagressioon

Esimene sotsialiseerumise faas

6 – 18 kuud

- Kiindumustunde tekkimine
- Enda eristamine teistest
- Arusaamine asjade püsivusest
- Distantseerumine hooldajast
- Turvatunne oluline, kindel struktuur
- Hirm, kiindumus, armukadedus, viha millegi kaotamise korral
- Kontrollimatu agressioon, suunatud füüsilisele keskkonnale

Esimene individualiseerimise faas

18 – 36 kuud

- Füüsilise kontakti eiramine
- Põikpäisus, võitlus sõltumatuse eest
- Kasutab sõna MINA
- Pidev tähelepanu otsimine
- Destruktiivsus
- Suhtlemine autoriteediga
- Kontrollimatu agressioon suunatud teistele inimestele

Ego struktuuri faas

3 – 7 aastat

- Elu keerleb MINA ümber
- Ei hooma tervikut
- Pidev soov teistega mõõtu võtta, hirm ebaõnnestuda, soov edu saavutada
- Autoriteediga samastamine
- Häbitunne
- Sotsiaalse kontakti alustamiseks vaja autoriteeti
- Mõningane kontroll emotsioonide üle

Eneseteadlikkuse faas

7 – 12 aastat

- Süütunne
- Eneseteadlikkus

Arenguprofiil:

- Kronoloogiline vanus:
- Esmamulje:
- Oskused:
- Eneseväljendus:
- Info mõistmine:
- Sotsiaalsed oskused:
- Emotsionaalne tase:
- Minaareng:

Käitumise võimalik funktsioon:

- Frustratsiooni väljendus
- Instrumentaalne

Käitumise eesmärk:

- Kliendi suhtlemisviis
- Abi palumine
- Nõudmistest põgenemine
- Tähelepanu küsimine
- Enesestimulatsioon

Käitumise A-B-C analüüs: (käitumise funktsiooni ja eesmärgi väljaselgitamiseks)

- A. Mis toimub enne käitumise esinemist e. millal käitumine tavaliselt toimub?
- B. Käitumise võimalikult täpne/detailne kirjeldus
- C. Keskkonna reaktsioon e. mis saab edasi?

Käitumise juhtimisvõtted (1):

- Alternatiivse kommunikatsiooni kasutamine
- Keskkonna kohandamine
- Pro-aktiivne juhendamine

Käitumise juhtimisvõtted (2):

- Premeerimine (TOKEN)
- Ignoreerimine
- Tegevuse/nõudmise jätkamine
- Aeg maha (kohene lõpetamine)
- *Sanktsioonide rakendamine?*

Sekkumine

- Loetle ja kirjelda käitumised
- Õpi klienti tundma (kes? mis meeldib? jne)
- Tee kindlaks kliendi kognitiivne, sotsiaalne, emotsionaalne tase (koosta kliendi arenguprofiil)
- Vali välja kõige häirivam käitumine
- Kirjelda käitumist (A-B-C)+ määra käitumise eesmärk
- Püstita käitumisega seotud reaalne eesmärk
- Kooskõlasta meeskonnaga sekkumisviis ja koosta tegevusplaan
- Vii plaan süsteemselt ellu

Ohumärkide plaan:

- Kirjeldab kliendi käitumist/emotsionaalset seisundit.
- Loetleb töötavad sekkumisvõtted.

0 Eemalolev -

1 Rahulolev -

2 Veidi pinges -

3 Ülepinges -

4 Kontrolli kaotanud -

Täname!

Palju edu uute teadmiste rakendamisel!

MTÜ Hoolekande Ekspertiisi- ja Nõustamiskeskus
Aadress: Herne 24^a – 2, Tallinn 10135
Koduleht: www.henk.ee
Email: info@henk.ee Tel: 58 15 93 12

Reg.nr: 80277371
Aa: EE112200221043783325
Swedbank